

## ÖĞRETMENLERİN MESLEKİ DEĞERLERİNİN KİŞİSEL ÖZELLİKLERİYLE KIYASLANMASI

### COMPARISON OF TEACHERS' PROFESSIONAL VALUES WITH PERSONAL FEATURES

Barış DÜLGER<sup>1</sup>, Sercan ŞAYIR<sup>2</sup>, Mustafa DOĞRU<sup>3</sup>, Mehmet AYDOĞDU<sup>4</sup>

#### Makalenin Alanı: Eğitim Teknolojileri

##### Makale Bilgileri

###### Geliş Tarihi

11.01.2023

###### Kabul Tarihi

15.02.2023

###### Anahtar Kelimeler

Öğretmen, meslek, değer

##### Özet

Eğitim sisteminin en önemli bileşenlerinden biri olan öğretmenler, bilgi ve becerilerin kazanılmasında ve toplumsal değerlerin aktarılmasında önemli bir rol oynamaktadır. Bu açıdan öğretmenlerin görevlerini yerine getirirken tutum ve uygulamaları önemlidir. Öğretmenlerin tutum ve davranışlarına yön veren mesleki değerlerdir. Yapılan araştırmalarda öğretmenlerin mesleki değerlerinin yansıtıldığı görülmüş ve birçok çalışmada öğretmenlerin öz ve mesleki gelişimlerinden mesleki değerler olarak bahsedilmiştir. 147 öğretmen ile yapılan analiz sonuçlarına göre öğretmenlerin mesleki değerlerinin yaş bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Ortalama puanlara göre 46-60 yaş aralığının puanları daha yüksektir. Öğretmenlerin mesleki değerlerinin cinsiyet bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Ortalama puanlara göre kadınların puanları daha yüksektir. Öğretmenlerin mesleki değerlerinin medeni durum bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Ortalama puanlara göre evlilerin puanları daha yüksektir. Öğretmenlerin mesleki değerlerinin okulda görev yapılan süre bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Ortalama puanlara göre 21 yıl ve üzeri okulda görev yapanların puanları daha yüksektir.

##### Article Info

###### Received

11.01.2023

###### Accepted

15.02.2023

###### Keywords

teacher,  
profession, value

##### Abstract

Teachers, one of the most important components of the education system, play an important role in acquiring knowledge and skills and transferring social values. In this respect, the attitudes and practices of teachers while fulfilling their duties are important. It is the professional values that guide the attitudes and behaviors of teachers. In the researches, it was seen that the professional values of the teachers were reflected, and in many studies, teachers' self and professional development were mentioned as professional values. According to the results of the analysis made with 147 teachers, it was determined that the professional values of the teachers showed a statistically significant difference in terms of age. The scores of the 46-60 age range are higher than the average scores. It was determined that the professional values of the teachers differed statistically in terms of gender. Women's scores are higher than the average scores. It was determined that the professional values of the teachers showed a statistically significant difference in terms of marital status. Compared to the average scores, married people have higher scores. It has been determined that the professional values of the teachers show a statistically significant difference in terms of the time they work at the school. According to the average scores, the scores of those who have worked at a school for 21 years or more are higher.

<sup>1</sup> Özdemir Bayraktar Bilim ve Sanat Merkezi, İstanbul, e-mail: barisdulgergfb@gmail.com, ORCID: 0009-0003-0696-5137 (Sorumlu Yazar / Corresponding Author)

<sup>2</sup> Kurum, İstanbul, e-mail: sercansayir@hotmail.com, ORCID: 0009-0003-2323-2955

<sup>3</sup> Özdemir Bayraktar Bilim ve Sanat Merkezi, İstanbul, e-mail: mustafadogru6642@gmail.com, ORCID: 0000-0003-1586-1076

<sup>4</sup> Ticaret Borsası İlkokulu, İzmir, e-mail: mehmetaydogdu76@gmail.com, ORCID: 0009-0004-9470-5155

## 1.GİRİŞ

Değerlerin yaşatılmasında ve yeni değerlerin oluşmasında temel aktarım aracının eğitim olduğu söylenebilir. Toplumsal yapının korunması ve devamı için toplum tarafından kabul edilen değerler, eğitim kurumları aracılığıyla gelecek nesillere aktarılabilir. Geçmişten günümüze eğitim kurumlarının özellikle okulların devam etmesinin nedeni bilgi ve becerilerin öğrenilmesi ve aynı zamanda değerlerin aktarılmasıdır. Bireyin değerler sisteminin gelişimi aile hayatında başlar ancak sosyal hayatının büyük bir bölümünü oluşturan okulun bu gelişimde büyük önemi vardır. Okul, toplumların kültür ve değer aktarımında kullandıkları en önemli araçlardan biridir. Diğer bir deyişle okul ve eğitim, kültür ve değerler alanında sürekliliği sağlamanın en temel araçlarından biridir.

Genel olarak okul, değerlerin kazanılması için önemli bir ortam sağlar. Okulda değerler eğitimi, bireyin kişiliğini geliştirmesini ve toplum tarafından benimsenen iyi davranışları kazanmasını içerir. Öğrenciler, öğretmenlerinden gözlemledikleri tutum ve davranışlardan öğrenebilmekte ve bu şekilde davranabilmektedirler. Bu açıdan öğretmen öğrencilere sahip oldukları değerlerin yanı sıra bazı bilgi ve becerileri kazandırabilir. Değerlerin, öğretmenlerin hayata bakışları ve mesleğe yönelik tutumları üzerinde önemli etkileri olduğu söylenebilir. Mesleki değerler, öğretmenlerin olumlu ve uygun buldukları inançlar ve bu inançların öğrencilere iletilebileceği eylemlerdir. Bu bağlamda, profesyonel değerler, öğretmenlerin öğrencilerle nasıl etkileşime girdiğine yansıyan öğretimin ayrılmaz bir parçasıdır. Mesleki değerler, bir mesleğin bilişsel, davranışsal ve duyuşsal boyutlarını ortaya çıkarması ve yansıtması açısından da önemlidir.

### 1.1. Öğretmenlik Mesleğinin Değerle İlişkisi

Sistemin uygulanmasının nasıl yürütüldüğü açısından öğretmenlerin eğitim sisteminin önemli bir parçası olduğu ve bu nedenle eğitimin kalitesi ve niteliğinin öğretmenin niteliği ile doğru orantılı olduğu söylenebilir (Şişman, 2015: 219). Eğitim, bu süreçte kazandırılmak istenen değerleri tanımlayan uygulama ve öğretim etiği ilkelerinden oluşur (Aydın, 2015: 58-68). Öğretmenler için meslek etiği ilkelerinin belirlenmesi, ortak mesleki etiğin teşvik edilmesi açısından önemlidir (Schwimmer ve Maxwell, 2017: 141). Etik ilkeler doğrultusunda öğretmenlerden mesleğine inanç ve bağlılık duygusu taşıması, mesleğin gereklerine göre davranması, mesleğin yasal ve etik yönlerine hâkim olması beklenmektedir (Alkan, 2000: 258). Öğretmenlerin etkili olabilmesi için bazı inanç ve tutumlar gereklidir: tüm öğrencilere ve onların deneyimlerine saygı duymak, karşılaştıkları sorunlara alternatif çözümler aramak,

kendi uygulamalarını sorgulamak ve değişime isteklilik göstermek (Chong ve Cheah, 2009: 2009). Öğretmenin işine karşı tutumunun, işine ne kadar hızlı ve gönüllü bir şekilde uyum sağlayabileceğini nasıl etkilediği konusunda bireysel öğretmenler ve mesleki değerleri belirlenmelidir (Unos, 2017: 189).

### **1.2. Araştırmanın Önemi**

Öğretmen davranışının belirleyicilerinden biri de öğretmenin mesleki değerleridir. Mesleki sorumluluk sahibi, öğrencilerine saygılı, gelişime ve eleştiriye açık bir öğretmenin sahip olduğu mesleki değerlerin, öğretmenlerin okuldaki tutum ve davranışlarına, meslektaşları ve velilerle olan ilişkilerine olumlu yansımalarının olduğu söylenebilir. Bu bağlamda, muhtemelen kişisel ve mesleki gelişim, mesleki moral, sınıf öğretmenlerinin sorumluluk ve ilkelerine farklı bir odaklanma ile mesleki değeri belirlemek için yeni bir ölçme aracına ihtiyaç duyulacağı düşünülmektedir.

Günümüzde bilim ve teknolojideki gelişmelerle birlikte, toplumun ihtiyaçlarına yönelik bireylerin yetiştirilmesinde, geliştirilmesinde ve değerlerine bağlı kalarak toplumsal gelişiminde öğretmenlerin hayati bir role sahip olduğu söylenebilir. Bu bakımdan öğretmenlerin mesleki değerlere sahip, yaşam boyu öğrenen bireyler olmalarının gelecek nesillerin kaliteli eğitim almasına ve sosyal gelişimine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu bakış açısıyla öğretmenlerin mesleki değerleri ile yaşam boyu öğrenme alışkanlıkları arasındaki ilişkinin bilimsel olarak araştırılması gerekli görülmektedir. Bu çalışmada öğretmenlerin mesleki değerleri ile kişisel özellikleri arasındaki ilişki incelenecektir.

### **1.3. Araştırmanın Amacı**

Çalışmanın amacı öğretmenlerin mesleki değerlerinin belirlenmesidir. Bu amaç doğrultusunda öğretmenlerle anket uygulaması yapılmıştır.

### **1.4. Problem Cümlesi**

Araştırmanın problem cümlesi: öğretmenlerin mesleki değerleri kişisel özelliklerine göre anlamlı farklılık gösterir mi? şeklindedir.

### **1.5. Alt Problemler**

1. Öğretmenlerin mesleki değerleri yaşa göre farklılık gösterir mi?
2. Öğretmenlerin mesleki değerleri cinsiyete göre farklılık gösterir mi?
3. Öğretmenlerin mesleki değerleri medeni duruma göre farklılık gösterir mi?
4. Öğretmenlerin mesleki değerleri eğitim durumuna göre farklılık gösterir mi?
5. Öğretmenlerin mesleki değerleri okuldaki görev süresine göre farklılık gösterir mi?

6. Öğretmenlerin mesleki değerleri meslekteki görev süresine göre farklılık gösterir mi?

## 2. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, örnekleme, araştırmada kullanılan veri toplama aracı, veri toplama süreci ve verilerin analizi açıklanmaktadır.

### 2.1. Araştırma Deseni

Çalışma betimsel yöntemle gerçekleştirilmiştir. Öğretmenlerin mesleki değerleri ile demografik özellikleri arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmada ilişkisel tarama yöntemi kullanılmıştır. Bu yönetime göre araştırılan bir olay, kişi veya nesnenin bağlamı ve doğası anlatılmaya çalışılır (Karasar, 2014).

### 2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın örneklemini, 2022 - 2023 eğitim - öğretim yılında İstanbul ili Sultanbeyli ilçesindeki ilkokullarda görev yapan öğretmenler oluşturmuştur. Çalışma grubunda 147 öğretmen yer almıştır. Tablo 1’de çalışma grubunda yer alan öğretmenlerin cinsiyetlerine göre dağılımı yer almaktadır.

**Tablo 1.** Çalışma Grubunun Cinsiyete Göre Dağılımı

| Gruplar | Cinsiyet |       | TOPLAM |     |
|---------|----------|-------|--------|-----|
|         | Kadın    | Erkek | f      | %   |
|         | f        | f     |        |     |
|         | 78       | 69    | 147    | 100 |

Tablo 1’e göre kadın katılımcı sayısı 78, erkek katılımcı sayısı 69 olmak üzere toplam katılımcı sayısının 147 olduğu görülmektedir.

### 2.3. Veri Toplama Aracı

**Öğretmen Mesleki Değer Ölçeği:** 18 maddeden oluşan Öğretmen Mesleki Değerler ölçeğinin Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısının .84 olarak hesaplandığı görülmüştür. Cronbach Alfa güvenirlik katsayısının değerlendirilmesinde dikkat edilen ölçütler aşağıda verilmiştir (Tavşancıl, 2018: 29):

$0.00 \leq \alpha < 0.40$  ise ölçek güvenilir değildir

$0.40 \leq \alpha < 0.60$  ise ölçek düşük güvenirliktedir.

$0.60 \leq \alpha < 0.80$  ise ölçek oldukça güvenilirirdir.

$0.80 \leq \alpha < 1.00$  ise ölçek yüksek derecede güvenilirirdir yorumu yapılır. Bu bağlamda

Öğretmen Mesleki Değerler ölçeğinin toplam alfa tutarlık katsayısına bakıldığında (.84) ölçeğin yüksek derecede güvenilir bir ölçme aracı olduğu söylenebilir.

Geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılan ve 18 maddeden oluşan “Öğretmen Mesleki Değerler Ölçeği”nde alanyazında öğretmenlerin mesleki değerleri olarak belirtilen mesleki değerlerin farklı davranış göstergeleri yer almıştır. Sevgi değeri bu mesleki değerlerden biridir.

#### 2.4. Veri Toplama Süreci

Oluşturulan anketler Google form üzerinden katılımcılara uygulanmıştır.

#### 2.5. Veri Analizi

SPSS 26.00 programıyla yapılan analizlerde değişken sayısına göre T-testi ve Anova testi kullanılmıştır.

### 3. BULGULAR

Bu bölümde araştırmanın verilerine dayalı olarak elde edilen bulgulara ve bulgulara ait yorumlara yer verilmektedir.

#### 3.1. Birinci probleme ilişkin bulgular

Öğretmenlerin mesleki değerlerinin yaş bakımından farklılık gösterme durumunun analiz edilmesi amacıyla yapılan Anova testi sonuçları tabloda verilmiştir.

**Tablo 2.** Öğretmenlerin Mesleki Değerlerinin Yaş Bakımından İncelenmesi

|               | Yaş   | n  | Ort.   | ss     | F     | p    |
|---------------|-------|----|--------|--------|-------|------|
| Mesleki değer | 25-35 | 96 | 4,4809 | ,36982 | 6,076 | ,003 |
|               | 36-45 | 18 | 4,1389 | ,50136 |       |      |
|               | 46-60 | 33 | 4,5303 | ,46731 |       |      |

Analiz sonuçlarına göre öğretmenlerin mesleki değerlerinin yaş bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir ( $p<0,05$ ). Ortalama puanlara göre 46-60 yaş aralığının puanları daha yüksektir.

#### 3.2. İkinci probleme ilişkin bulgular

Öğretmenlerin mesleki değerlerinin cinsiyet bakımından farklılık gösterme durumunun analiz edilmesi amacıyla yapılan T- testi sonuçları tabloda verilmiştir.

**Tablo 3.** Öğretmenlerin Mesleki Değerlerinin Cinsiyet Açısından İncelenmesi

|               | Cinsiyet | n  | Ort.   | ss     | t     | p    |
|---------------|----------|----|--------|--------|-------|------|
| Mesleki değer | Kadın    | 78 | 4,4979 | ,35004 | 1,456 | ,000 |
|               | Erkek    | 69 | 4,3961 | ,49240 |       |      |

Analiz sonuçlarına göre öğretmenlerin mesleki değerlerinin cinsiyet bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir ( $p<0,05$ ). Ortalama puanlara göre kadınların puanları daha yüksektir.

### 3.3. Üçüncü probleme ilişkin bulgular

Öğretmenlerin mesleki değerlerinin medeni duruma göre farklılık gösterme durumunun analiz edilmesi amacıyla yapılan T- testi sonuçları tabloda verilmiştir.

**Tablo 4.** Öğretmenlerin Mesleki Değerlerinin Medeni Durum Bakımından İncelenmesi

|               | Medeni Durum | n  | Ort.   | ss     | t     | p    |
|---------------|--------------|----|--------|--------|-------|------|
| Mesleki değer | Evli         | 96 | 4,5000 | ,45025 | 1,974 | ,004 |
|               | Bekar        | 51 | 4,3562 | ,35645 |       |      |

Analiz sonuçlarına göre öğretmenlerin mesleki değerlerinin medeni durum bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir ( $p<0,05$ ). Ortalama puanlara göre evlilerin puanları daha yüksektir.

### 3.4. Dördüncü probleme ilişkin bulgular

Öğretmenlerin mesleki değerlerinin eğitim durumu bakımından farklılık gösterme durumunun analiz edilmesi amacıyla yapılan T- testi sonuçları tabloda verilmiştir.

**Tablo 5.** Öğretmenlerin Mesleki Değerlerinin Eğitim Durumu Bakımından İncelenmesi

|               | Eğitim Durumu | n   | Ort.   | ss     | t     | p    |
|---------------|---------------|-----|--------|--------|-------|------|
| Mesleki değer | Lisans        | 132 | 4,4457 | ,43189 | -,372 | ,492 |
|               | Yüksek Lisans | 15  | 4,4889 | ,36260 |       |      |

Analiz sonuçlarına göre öğretmenlerin mesleki değerlerinin eğitim durumu bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir ( $p>0,05$ ).

### 3.5. Beşinci alt probleme ilişkin bulgular

Öğretmenlerin mesleki değerlerinin okulda görev yapılan süre bakımından farklılık gösterme durumunun analiz edilmesi amacıyla yapılan Anova testi sonuçları tabloda verilmiştir.

**Tablo 6.** Öğretmenlerin Mesleki Değerlerinin Okulda Görev Yapılan Süre Bakımından İncelenmesi

|               | Okulda Görev Süresi | n      | Ort.   | ss     | F     | p    |
|---------------|---------------------|--------|--------|--------|-------|------|
| Mesleki değer | 1-5 yıl             | 4,4508 | ,38646 | 4,4508 | 9,105 | ,000 |
|               | 6-10 yıl            | 4,2160 | ,48514 | 4,2160 |       |      |
|               | 11-20 yıl           | 4,7500 | ,27386 | 4,7500 |       |      |
|               | 21 yıl ve üzeri     | 4,9444 | ,08333 | 4,9444 |       |      |

Analiz sonuçlarına göre öğretmenlerin mesleki değerlerinin okulda görev yapılan süre bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir ( $p<0,05$ ). Ortalama puanlara göre 21 yıl ve üzeri okulda görev yapanların puanları daha yüksektir.

### 3.6. Altıncı alt probleme ilişkin bulgular

Öğretmenlerin mesleki değerlerinin meslekte görev yapılan süre bakımından farklılık gösterme durumunun analiz edilmesi amacıyla yapılan Anova testi sonuçları tabloda verilmiştir.

**Tablo 7.** Öğretmenlerin Mesleki Değerlerinin Meslekte Görev Yapılan Süre Bakımından İncelenmesi

|               | Meslekteki Kıdem | n  | Ort.   | ss     | F     | p    |
|---------------|------------------|----|--------|--------|-------|------|
| Mesleki değer | 1-5 yıl          | 57 | 4,4503 | ,28224 | 1,520 | ,212 |
|               | 6-10 yıl         | 39 | 4,4658 | ,45485 |       |      |
|               | 11-20 yıl        | 15 | 4,2444 | ,66129 |       |      |
|               | 21 yıl ve üzeri  | 36 | 4,5185 | ,44859 |       |      |

Analiz sonuçlarına göre öğretmenlerin mesleki değerlerinin mesleki kıdem bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir ( $p>0,05$ ).

## 4. SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Günümüzün hızla değişen toplumları bu hızlı değişimden birçok yönden etkilenmektedir. Teknolojik ve bilimsel gelişme açısından bakıldığında toplum yapılarında ve toplumu oluşturan bireylerde değişimler yaşanmaktadır. Toplum içinde yaşayan insanlar arasında karşılıklı saygı, sevgi, dayanışma gibi olumlu değerlerin yok olmaya yüz tuttuğu yönünde sık sık eleştirilerle karşılaşırız. Bu durumun aile, iş ve sosyal hayatı olumsuz etkileyeceği varsayılmaktadır. Bunun olumlu yönde değiştirilmesi gerektiğine ve sağlıklı bir sosyal yaşamın sağlanması için gerekli olduğuna inanılmaktadır.

Diğer bir tartışma alanı ise öğretmenlerin eğitimde mesleki değerler anlayışının olup olmadığı ve bu değer anlayışının bizim eğitim sistemimizde ne ölçüde uygun ve uygulanabilir

olduğudur. Değerler eğitime olan ihtiyaç her geçen gün artmaktadır. 147 öğretmen üzerinde yapılan anket sonuçları aşağıdaki gibidir:

Analiz sonuçlarına göre öğretmenlerin mesleki değerlerinin yaş bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Ortalama puanlara göre 46-60 yaş aralığının puanları daha yüksektir.

Öğretmenlerin mesleki değerlerinin cinsiyet bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Ortalama puanlara göre kadınların puanları daha yüksektir. Seçgin ve Tural (2011: 2456), modernleşme süreciyle birlikte özellikle kadınların iş imkânlarını elde etmesi ve eğitim seviyesinin yükselmesiyle cinsiyet rol ve değerlerinde önemli değişimler olduğunu, bu değişimlerle birlikte geleneksel toplum içerisindeki kadının ve erkeğin rolleri arasındaki mesafe giderek azaldığını ve benzerlik gösterdiğini ifade etmiştir.

Öğretmenlerin mesleki değerlerinin medeni durum bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Ortalama puanlara göre evlilerin puanları daha yüksektir. Öğretmenlerin mesleki değerlerinin eğitim durumu bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir. Yılmaz (2018) tarafından yapılan araştırmada öğrenim durumu değişkeni öğretmenlerin mesleki değerlerine yönelik görüşlerinde anlamlı bir fark oluşturmamıştır. Tunca (2012) araştırmasında öğrenim durumunu değişkeninin öğretmenlerin mesleki değerlerine etki etmediğini tespit etmiştir.

Öğretmenlerin mesleki değerlerinin okulda görev yapılan süre bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Ortalama puanlara göre 21 yıl ve üzeri okulda görev yapanların puanları daha yüksektir. Öğretmenlerin mesleki değerlerinin mesleki kıdem bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir.

#### **4.1. Öneriler**

Araştırma İstanbul'da görevli sınıf öğretmenlerini kapsamaktadır. Farklı bölgeleri içeren evren ve örneklem gruplarıyla öğretmenlerin mesleki değerleri ile kişisel özellikleri incelenebilir.

Öğretmenlerin kişisel özellikleri çoğaltılarak mesleki değerleri ile olan ilişkileri değerlendirilebilir.

Çalışmada nicel yöntem kullanılmıştır. Karma veya nitel yöntem ile farklı sonuçlar elde edilebilir.



## KAYNAKÇA

- Alkan, C. (2000). *Meslek ve öğretmenlik mesleği*. Ankara: Anı Yayınları
- Aydın, İ. (2015). *Eğitim ve öğretimde etik*. Ankara: Pegem Akademi.
- Chong, S. & Cheah, H. M. (2009). A Values, skills and knowledge framework for initial teacher preparation programmes. *Australian Journal of Teacher Education*, 34(3), 1-17
- Schwimmer, M. & Maxwell, B. (2017). Codes of ethics and teachers' professional autonomy. *Ethics and Education*, 12 (2), 141-152
- Seçgin, F. ve Tural, A. (2011). Sınıf öğretmenliği bölümü öğretmen adaylarının toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları. *Education Sciences*, 6 (4), 2446-2458.
- Şişman, M. (2015). *Eğitim bilimine giriş*. Ankara: Pegem Akademi
- Tavşancıl, E. (2018). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Tunca, N. (2012). *İlköğretim öğretmenleri için mesleki değerler ölçeğinin geliştirilmesi ve ilköğretim öğretmenlerinin mesleki değerlerinin belirlenmesi*. (doktora tezi), Anadolu Üniversitesi. Eskişehir.
- Unos, M.A. (2017) Correlates of work values among secondary school teachers in Central Mindanao. *Proceedings Journal of Education, Psychology and Social Science Research*. 4 (1), 89-94.
- Yılmaz, H. (2018). *İlkokul öğretmenlerinin bireysel yenilikçilik ile mesleki değerlerini yansıtırma düzeyleri*. (yüksek lisans tezi), Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.